

Zoneinddeling af Grønland i forhold til råstofudvinding

Af Rebekka Knudsen, sekretariatsansvarlig for arbejdet i Udvalget for samfundsgavnlig udnyttelse af Grønlands naturressourcer.

Januar 2015

Udvalget for samfundsgavnlig udnyttelse af Grønlands naturressourcer udgav i januar 2014 den tværvidevidenskabelige rapport, *Til gavn for Grønland*. I denne rapport er der opstillet en række scenarier for den økonomiske vækst i forbindelse med råstofudvinding i Grønland. Det fjerde scenarie har udvalget døbt "harpestrategien", fordi det spiller på flere strenge. I scenariet udvikles over en årrække maksimalt fem store råstofprojekter, kombineret med en mere bredspektret satsning på nye og gamle erhverv. Man fortsætter altså ikke med at udvikle nye miner, men stopper så at sige, mens legen er god. Indtægterne fra minedriften bør, som det også foreslås for andre senarier, sættes i en råstoffond. Med en sådan beskeden, langsommere – og geologisk set mere realistisk – udvikling, kan man med indtægterne fra mineindustrien forebygge de store forventede underskud på det offentlige budget.

I dette scenarie kan man som i de fleste andre, ikke umiddelbart komme af med bloktilskuddet. Men man vil kunne få balance i Grønlands økonomi fra 2027, og man vil samtidig få mulighed for at foretage strategiske investeringer i et mere bredspektret erhvervsliv. På den måde kan man udvikle erhverv, der ikke kun er funderet i råstofindustri. Dermed kan man blive mere robust overfor udsving i råstofmarkedet.

Ella Ø. I nogle tilfælde vil det måske være mere økonomisk rentabelt at lade råstofferne blive i jorden.
(Foto: Minik Rosing).

Et væsentligt element i denne flerstrengede strategi er et forslag om at inddele Grønland i zoner. I dag betragtes Grønland som en enhed, men udvalget har i rapporten foreslået, at det kunne være en løsning, at inddele landet i områder hvor samfundet *aktivt* ønsker at fremme udvinding af mineralske råstoffer ud fra overvejelser om lokal erhvervsstruktur og regional udvikling – man kunne kalde dem *go-zoner* – og andre områder, hvor man af hensyn til miljø, trivsel, eksisterende erhverv, demografiske forhold og lignende ikke ønsker minedrift. En sådan zoneinddeling kunne foregå via en proces med undersøgelser af kumulative påvirkninger, offentlige høringer og borgerinddragelse.

Zonerne kan tidligt i processen hjælpe med at vurdere om mineprojekter på langt sigt vil være til gavn for samfundet. Det vil være muligt at inddrage borgerne i vurderingen af, om de ulemper, som alle former for råstofprojekter nødvendigvis medfører i form af påvirkninger af miljø og kultur, opvejes af fordele såsom forbedret økonomi eller erhvervsstruktur.

Som det er nu, sker vurderingen først, efter at selskaberne har investeret i efterforskning og undersøgelser. Zoner giver derfor også industrien et redskab til at fokusere deres indsats så de ikke bruger ressourcer på efterforskning og forundersøgelser i områder hvor der er stor risiko for at udnyttelse af nye forekomster ikke kan godkendes, eller bliver urentable på grund af særlige krav.

En zoneinddeling vil være en fordel, fordi man i en diskussion om en mulig fremtid som råstofnation, må være særligt opmærksom på, at bevarelse af de levende ressourcer er helt afgørende for Grønlands fremtid. Dette bør ikke kompromitteres af minedrift, fordi samfundsværdien af indkomster fra fornybare levende ressourcer er væsentlig større end effekten fra ikke fornybare mineralske ressourcer.

Indførelsen af særlige zoner vil samtidig betyde at Grønland nemmere vil kunne kapitalisere på sin status som et rent land med store uberørte naturområder og dermed tiltrække andre typer af virksomheder og organisationer som vil kunne tilføre landet indtægter. Forekomster af råstoffer i zoner med særlige natur- og kulturværdier får dermed også værdi ved at blive liggende i jorden, fordi man i disse zoner eksempelvis vil kunne udpege geoparker. Disse udpeges internationalt ligesom verdensarvsområder. De har dermed en international interesse – ikke blot i et turismeperspektiv

Fjeldbæk i Østgrønland (Foto: Minik Rosing)

Det vil desuden være hensigtsmæssigt at skelne mellem forskellige kategorier af mineraludvinding (for eksempel storskala og småskala).

Zonetanken findes allerede på offshore området, hvor udbudsområder afgrænses efter gennemførelse af regionale miljøvurderinger. I den nuværende proces er hovedvægten lagt på de miljømæssige konsekvenser af efterforskningsaktiviteter og eventuel kommende produktion. Borgerinddragelse er begrænset til og primært centreret om offentlig indsigt i dokumentationsmateriale. Her peger udvalget på at en tidligere inddragelse af lokalsamfundet i forhold til vurdering af lokale samfundsmæssige konsekvenser kunne ønskes.

På onshore mineralområdet er der ikke en tilsvarende regional planlægningsproces, men for afgrænsede områder i Nationalparken i Nord- og Nordøstgrønland pågår der ud fra en faglig biologisk vurdering et arbejde med udpeging af no-go zoner og zoner med skærpede krav. Inddelingen i zoner med forskellige vilkår for råstofefterforskning og udvinding kan med fordel udstrækkes til hele Grønland, således at andre samfundsaktiviteter og interesser end udnyttelse af mineralske råstoffer kan prioriteres.

Rapporten peger på, at man, når man udpeger zoner, med fordel kan benytte sig af tidlig borgerinddragelse, der følger internationale standarder, samt høring af mineralindustrien og andre relevante erhverv. Dette kan gøres ved styrkelse af blandt andet NGO-inddragelse i alle faser af processen. Selvom det kan synes omstændeligt, peger udvalget på, at netop sådan en form for involvering vil kunne medvirke til en større indsigt i og inddragelse af befolkningen og derved give mere omfattende accept af og tryk ved udviklingen af en ny mineindustri.